

**A. K. Ü. BOLVADİN MESLEK YÜKSEKOKULU'NUN
BOLVADİN'İN SOSYO - KÜLTÜREL YAPISINA ve
EKONOMİSİNE KATKILARI**

Öğr. Gör. Erdal ERGÜN*

ÖZET

Bir yerleşim yerinin veya yörenin kalkınmasında yüksek öğretim kurumlarının ekonomik, sosyal ve kültürel etkilerinin olacağı bilinmektedir. Bu çalışmada bölgesel kalkınma çerçevesinde yüksek öğretim öneminin tartışılmış ve az gelişmiş veya gelişmekte olan yörelerde bulunan yüksek öğretim kurumlarının bulunduğu yörenin gelişimdeki etkisi araştırılmıştır. Bu bağlamda uygulama olarak Afyon Kocatepe Üniversitesi Bolvadin Meslek Yüksekokulu incelenmiştir. Anket çalışması yapılarak, Bolvadin Meslek Yüksekokulu'nun Bolvadin'e ekonomik, sosyal ve kültürel etkileri araştırılmıştır.

ABSTRACT

It is known that there will be economic, social and cultural effects of the higher education institutions on the development of a district. In this study, the importance of the higher education for the regional development is mentioned and the effects of the higher education institutions over the less developed or developing areas, in which they are established, are searched. In this respect, A.K.Ü. Bolvadin M.Y.O. is studied as a case study. Applying a public survey, the economic, social and cultural effects of Bolvadin M.Y.O. in Bolvadin are searched.

* Afyon Kocatepe Üniversitesi Bolvadin Meslek Yüksekokulu

GİRİŞ

Dünyada her alanda (ekonomi, politika, iletişim, teknoloji, vs.) hızlı ve yoğun bir değişim yaşanırken, bu değişimin itici gücü; kuşkusuz bilginin doğasındaki değişim, teknolojik değişimler ve kuşandığı bilgiyle rekabete dayalı toplumsal ilişkiler düzeneğinde tutunma çabası içindeki bilgili insandır. Günümüz toplumlarının çeşitli adlandırılma biçimleri (bilgi toplumu, küresel toplum, post-endüstriyel toplum, vs.) üzerinden okunabilecek bir değişimin temel izleklerinden biri olan "bilgi toplumu" kavramı ve onun çağrıştırdıkları kuşkusuz yapılan çalışma bağlamında doğru bir tercih olarak görülebilir. Bu bağlamda bilgi, teknoloji ve iyi yetişmiş insan gücü üretim faktörlerini başında gelmektedirler. Yatırımların en önemli insana yapılan yatırım türleri en büyük zenginliği de bilgi ve beceri düzeyi yüksek geç insan gücüne sahip olmaktadır. "Bilgi Toplumu" olarak adlandırılan süreçte, bu toplumun en unsuru olmanın temel koşulu kuşkusuz eğitim üzerinden, yukarıda da belirtildiği üzere insana yapılan yatırımdır. Günümüz koşullarında bu yatırımı olanaklı kılabilecek en temel araç genelde bütün bir eğitim sistemi, özellikle ise üniversitelerle insana yapılan yatırımdır. Bireylerin bilgi birikimlerini başlangıçta büyük ölçüde yüksek öğretimde verilen eğitim ile sağlar. Sonuçta bir ülkenin ekonomik ve toplumsal kalkınmasında bütün bir eğitim düzeneğinin olanaklarıyla yetiştirilen "insan gücü" temel faktör olarak barokta yansımaktadır.

Yapılan bu çalışmanın amacı Bolvadin M.Y.O'nun Bolvadin'in sosyo-kültürel yapısına ve ekonomisine katkılarının araştırılmasıdır. Çalışma Bolvadin örneği üzerinden, bölgesel kalkınmada yüksek öğretim kurumlarının buldukları yere etkilerinin olduğu, mevcut yapıyı değiştirdiği ve bölge kalkınmasını sağladığı varsayımına bağlı olarak hazırlanmış yüksekokul dışındaki faktörlerin sabit olduğu varsayılmıştır. Bu bağlamda öğrencilere uygulanan anket çalışması ile elde edilen sonuçlar incelenmiştir. Sonuçta ise ilçenin ve yüksekokulun genel durumları dikkate alınarak gelişimleri açısından çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

I. KALKINMADA ÜNİVERSİTELERİN YERİ

A) KALKINMA

Her ülkenin iktisadi, sosyal ve siyasal yapıları, doğal kaynakları, eğitim düzeyi ve benzeri gibi farklılıkları olduğundan kalkınmayı belli bir ölçütte tanımlamak güçtür.¹ Bunun için birçok tanımlama yapmak mümkündür.² Genel anlamda kalkınmanın tanımı, bir toplumun iktisadi, sosyal ve siyasal açıdan topyekün iyileşerek belli bir hayat seviyesini yakalaması,³ ekonomik yapıdaki dengesizliklerin giderilerek ekonominin genişlemesidir⁴ şeklinde yapılabilir. İktisadi anlamda kalkınma kavramı ise; iktisadi gelişme kavramı ile aynı olanı ifade etmekte olup,⁵ belirli bir dönem içerisinde üretilen faktörleri birleştirilerek başına verimliliğin devamlı artması şeklinde tanımlanabilir. Kalkınma kavramı, kişi başına gerçek gayri safi milli hasıla ile ölçülebilen ve artışların olmasıdır.⁶ “Kalkınma sadece üretimin ve kişi başına gelirin artırılmasından ibaret olmayıp, ekonomik ve sosyo-kültürel yapının da değiştirilmesi, yenileştirilmesi anlamına gelir.”⁷ İktisadi kalkınmanın tek unsuru yeterli fiziki sermaye gücü değildir. İktisadi kalkınmayı gerçekleştirebilmek ve ekonomik büyümeyi hızlandırabilmek için gerekli olan unsurlardan biri de eğitilmiş insan gücüdür. Erneğin üretimdeki verimliliğin artırılabilmesi eğitimle mümkün olmaktadır.⁸

¹ Ali ÖZGÜVEN, *Ekonomik Bütüne, İktisadi Kalkınma Sosyal Kalkınma, Planlama ve Japon Kalkınması*, Fikir Kıtlevi Yay., İstanbul, 1982, s. 9).

² Kalkınma tanımları için bakınız D.V.Mc. GRANAHAN, “Kalkınmanın Tanımı”, (Çev: Zeki Kusun), T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teskilatı, Yay., No: 1362, Ankara, 1974, s. 4-6.

³ İ. Hakkı DÜÇEK, *Matematiksel Ekonomi ve Politika*, Kültür, 1993, s. 230.

⁴ Halil SEYİDOĞLU, *Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük*, Güzem Yay., Ankara, 1992, s. 107.

⁵ Fikret BAŞKAYA, *Kalkınma İktisadının Yükselişi ve Düşüşü*, 1. Baskı, İmge Kit.Yay. Ankara, 1994, s. 2.

⁶ Ercan DÜLGEROĞLU, *Kalkınma Ekonomisi*, Uludağ Üniversitesi Yay. No:14, Bursa, 1991, s. 3.

⁷ Vural F.SAVAŞ, *Kalkınma Ekonomisi*, İ.T.İ.A. Nihad Sayar Yayın ve Yardım Vakfı Yay. No:315/547, İstanbul, 1979, s. 5.

⁸ Mustafa ERGÜNCÜ, “İktisadi Kalkınma ve Teknoloji”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, C.10, Sayı 3-4, Arzularım, 1994, s. 42.

1. Bölgesel Kalkınma

Bölgesel kalkınma, kalkınma konusunun bölge düzeyinde ele alınmasıdır. Kalkınma bir ülkenin tüm bölgelerinde aynı anda ve aynı şiddette görülmez. Bunun yanında her şehrin kendi başına kalkınması ekstra masraflara neden olabilmektedir. Her şehrin havaalanı ve her şehrin otoyol istemesi gibi isteklerin karşılanamaması durumu ortadadır. Bunun yanında şehirlerin akılcı bütünleşmeleriyle ve ufku geniş yöneticilerle bu istekler karşılanabilmektedir. Bu da bölgesel kalkınma çalışmalarının yapılması ile olacaktır.⁹ Bölge kalkınması ile ülke kalkınması arasında yakın bir ilişki vardır. Bir ülkeyi oluşturan bölgelerin kalkınması, ülkenin kalkınması anlamına gelir. Gelişmekte olan ülkeler, gelişmiş ülkeleri örnek alarak, belirli bir gelişmişlik düzeyine ulaşabilmek için, bölge gelişimini makro seviyede değerlendirmek için çalışmalarını bu anlamdadır.¹⁰ Bir ülkenin bopyekün kalkınması için bölgeler arasındaki dengelerin sağlanması ana hedeflerden biridir. Bölgeler arası dengeler sağlanmadığı sürece ekonomik faaliyetler gelişmiş bölgelere yığılma eğilimi göstermektedir. Bu yığılmalar bir süre sonra çeşitli ekonomik ve sosyal çevre sorunlarını yol açabilmektedir.¹¹ Bölgesel kalkınma çalışmalarında planlama amaç, kaynak istifinlenmesi ve kalkınma hızından en az fedakârlık edecek şekilde kaynakların değerlendirilmesidir. Bu bakımdan, uzun vadede çözüme ulaştırılabilecek faktör tedbirleri bugünden ele alınıp değerlendirilbiyecek şekilde bölgesel kalkınma politikaları verilmesi uygun bir politika'dır.¹²

⁹ Meral KINACILAR, "Bölgesel Kalkınma Projesi Başlatıldı", *Münya Gazetesi*, 8 Şubat 2001, s. 6.

¹⁰ Bülent AÇMA, *Gelişmiş Ülkelerin Az Gelişmiş Bölgelerini Geliştirmeyi Amaçlayan Politikalara İncelenmesi ve TAF Örneği* (İstanbul Ticaret Odası, Yayın No:1991-7, İstanbul, 1991, s. 19-20).

¹¹ Necati ARKAN, "Bölgesel Kalkınmada Yatırımların Yönlendirilmesi ve Teşviki", *Fırat Havzasının Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Kalkınması Sempozyumu*, Elazığ, (7-9 Nisan 1998). Elazığ, 1998, s. 101.

¹² Mustafa E. ERKAL, *Bölge Açısından Az Gelişmişlik*, Pozitif Yay., No:56, İstanbul, 1982, s. 26.

2. Kalkınmada Verimlilik ve Eğitim İlişkisi

Kalkınmada başarılı olabilmek için sürekli ve önemli “verimlilik artışları” sağlamak gerekir. Özellikle kalkınmayı basit bir üretim artışı olarak tanımlamak yerine ekonomik ve sosyal yapıda değişmeyi de içeren ve bir ülkedeki “sosyo-ekonomik etkenlik” düzeyinin artışı diye tanımlamak yolu seçilirse, o zaman, bunu sağlayacak büyüme kaynaklarının başında bilim ve teknolojinin gelişmesi ile kurumsal çerçevenin iyileşmesinin geldiği görülecektir. Bir toplumda, çeşitli düzeylerdeki karar birimleri zamanında ve doğru karar alamıyorlarsa, değişen koşullar karşısında durumlarını değiştiremiyorlar, ülkelerini yönetmiyorlar, o ülkede sosyo-ekonomik etkenlik sağlanmıyor demektir. Böyle bir durumun çözüme ulaşması sadece teknoloji konusu değil, “az gelişmişlik” düzeyinde tutulmaktadır. Ülkenin bu durumdan kurtulması için insanların bilgi ve beceri düzeyinin yükseltilmesi, daha doğru kararların alınması için uygulamadaki tikanlıkların giderilmesi, kurumsal yetersizliklerin ve engellerin ortadan kaldırılması, son olarak da insanları daha üretken kılacak araç ve gereçlerin sağlanması gerekecektir. Bu uygulamaların hepsi verimliliği artırma yönünde yapılan uygulamalardır. Kalkınma, insan gücü gereksinimi ve istihdam bakımından eğitimi olumlu veya olumsuz yönde etkileyen önemli bir faktördür. Ekonomilerin istihdam alanları için insan gücü ihtiyacına ekonomik talep denilmektedir. Ülkede uygulanan ekonomi politikalarının bu talebi yaratması gerekir. Eğitim en az kaynağıdır ve gerekli ekonomik talebi karşılamaktadır. Bu bakımdan insan gücü eğitim-istihdam arasında çok sıkı bir ilişki ve etkileşim vardır.¹⁴

Sonuç olarak genişmekte olan ülkelerde lütfen yükseköğretim kurumları ikisadi ve insan gücü olmalarına paralel olarak gelişmeli, mahalli kültürlerle ilişki içerisinde gelişimini sürdürerek toplumsal

¹³ Besim ÜSTÜNEL, “Ekonomik Kalkınmada Verimliliğin Yeri ve Önemi”, *Kalkınma Stratejisi ve Verimlilik Sempozyumu*, Milli Prodüktivite Merkezi Yay., No: 189, Ankara, 1995, s. 35.

¹⁴ Zekai BALOĞLU, *Türkiye’de Eğitim*, Tüsgen Yay., T. 11, s. 13.

ihtiyaçlara cevap verebilmelidir.¹⁵ Yükseköğretim kurumları buldukları yörede, hem gerekli sayı ve nitelikte insan gücü yetiştirmek, hem araştırma yapmak ve teknoloji üretmek, hem de yetişkinler için eğitim programları düzenlemek suretiyle yöresiyle bütünleşen ve bölgesel eğitim piramidinin zirvesini oluşturan, dolayısıyla da Türk eğitim sistemini güçlendiren birer kurum olmalıdırlar. Bu tedbirler ve yapılması gerekenler sonucunda ekonomik ve sosyal kalkınma büyük ölçüde sağlanmış olur.¹⁶

B) ÜNİVERSİTELERİN YEREL ETKİLERİ

Üniversitelerin bilimsel teknolojinin eğitim, araştırma ve geliştirme aracılığı ile üretilişi ve en iyi şekilde kullanılabilmesi için kurulanlardır. Günümüz bilgi toplumunda üretimin aha faz a bilim üretilmesi nedeniyle daha fazla uzmanlaşmış yani nitelikli elemanların ihtiyaç duyulması, bu elemanların sağlanması açısından yükseköğretim kurumlarının önemini artırmaktadır. Ülke içerisindeki az gelişmiş bölgeleri geliştirme ve diğer gelişmiş bölgeler arasındaki gelişmişlik farkını giderme amacı ile yükseköğretim kurumları doğrudan ya da dolaylı olarak etkilerle bulunmaktadır. Bu kurumlar öncelikle buldukları yerin sosyo-ekonomik ve kültürel kalkınmasına, eğitim düzeyinin gelişmesine ve de bölgede bulunan kaynakların değerlendirilmesine doğrudan katkıda bulunmaktadır.¹⁷ Üniversitelerin sosyo-ekonomik yapıları değişiminde önemli yeri vardır. Toplumların geleceği için stratejik bir önerge sahip bu kurumlar, yeni bilgi ve teknolojilerin geliştirildiği ve sorunların çözümü için alternatiflerin üretildiği yerlerdir. Ülkemizde yaşanan kimi iç sorunlara rağmen değişimin temel taşıyıcısı olmaya namzet bir kurum olarak üniversiteler sağlayacak gelişmiş alt yapılarıyla bu rolünü daha iyi oynayabileceklerdir.

¹⁵ Yüksel KAYAR, *Ta kurumda Öncelikli Bölgelerdeki Yükseköğretim Kurumlarının Çevreye Dönük Etkileri*, TCBB Yay., Ankara, 1990, s. 34.

¹⁶ Zekai BALOĞLU, **a.g.e.**, ss. 180-184.

¹⁷ Mesut ALBENİ, "Yükseköğretim Kurumlarının Gelişmekte Olan Bölgeler Üzerindeki Etkisi", *Dünya'nın Üniversitesi: Sosyal Bilimler Dergisi*, (Haziran 2001), Sayı: 5, Kutahya 2001, ss. 138-140.

1. Yerel Ekonomiye Katkısı

Ekonomik etkiler, bir kurumun bir bölgede var olduğu dönemlerle olmadığı dönemler arasında, bulunduğu bölgedeki ekonomik aktiviteler arasındaki farklılık olarak tanımlanacak olursa; Yükseköğretim kurumlarının para girişi, yeni iş alanlarının ortaya çıkışı ve kamu hizmetlerinin niteliklerindeki artış gibi kısa dönem içerisinde gözlemlenebilecek etkilerini tahlil etmek sosyo-kültürel değişimi incelemeye göre daha kolaydır. Bölge ekonomileri üzerinde yükseköğretim kurumlarının ekonomik etkilerinin belirlenmesine yönelik olarak yapılan çalışmalarda ekonomik etkinin temel elementleri dört temel başlık altında özetlenebilir. Bunlar; bölge ekonomisine para girişi, emekçiye maaşlarına ürettiği yüksek işçiliği girişi, yaşam kalitesine ilave katkılar ve bölge ekonomisini yapındaki uzun dönemli değişimler olarak görülebilir.¹⁸ Bölgede üniversitenin kurulması, üniversiteye mal ve hizmet sunan diğer işletmelerin faaliyetlerini de genişletecektir. Üniversiteler, yaptıkları harcamalar ve istihdam ettikleri personeller bakımından kuruldukları bölgelerin en önemli ekonomik birimlerinden biridir. Üniversitelerin yerel ekonomi üzerindeki etkileri, doğrudan, dolaylı ve uyarılmış olmak üzere üç grupta toplanmaktadır. Bu gruplar vasıtasıyla sağlanan etkiler istihdam ve gelir olmak üzere iki açıdan ele alınmaktadır. Bu katkılar şöyle özetlenebilir:¹⁹

Üniversitenin çeşitli birimlerinde çalışan personel direk katkıyı istihdam yoluyla sağlar. Personel ödenen maaşlar üniversitenin yerel ekonomi üzerindeki direk gelir etkisidir. Dolaylı etkiler; emek dışında olan üretim faktörü sahiplerinin üniversiteye yaptıkları satışlar sonucu ortaya çıkan gelir ve istihdam artışını ifade etmektedir. Dolaylı katkıdan bir kısmı öğrenciler tarafından yapılan harcamalardır. Bu dolaylı etkiler; yurtlara yapılan ödemeler, gıda harcamaları ve kitap satış bölümüne yapılan ödemeler ve benzeri etkilerdir. Bu faaliyetleri sayesinde ortaya çıkan istihdam imkanları da

¹⁸ Mesut ALBENİ, “Yükseköğretim Kurumlarının Gelişmekte Olan...”, ss. 138-139.

¹⁹ Hayriye ATİK, “Üniversitelerin Yerel Ekonomiye Katkıları:Teori ve Erciyes Üniversitesi Üzerine Bir Uygulama”, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı: 15, Kış 1999, ss. 90-102.

belirlenebilir. Uyarılmış katkılar gelir elde eden bireylerin gelirlerinin o bölgede yerel olarak üretilen mal ve hizmetlere harcanmasıdır. Üniversiteler, beşeri sermayeye ve bölgenin ekonomik kalkınmasına önemli katkılarından dolayı oldukça önemli kurumlar olarak görülmüştür. Kısa dönemli olarak yükseköğretim kurumlarına yapılan yatırımlar uzun dönem içerisinde meydana gelecek olan getiriler olarak da değerlendirilebilmektedir. Yükseköğretim kurumlarından mezun olan öğrencilerin aynı bölgede kalarak çalışmaya başlaması ve bölgede yeni gelir akımlarına neden olması buna örnek olarak gösterilebilir.²⁰

2. Sektörlerin Gelişimine Katkısı

Yükseköğretim kurumları insanların verimliliğini artırmasını etkili olan eğitim ve öğretimin durur sağan amdalı sonuçlarının oluşumunda bulunmaktadır. Bunun yanında kişiler ne kadar ve ne şekilde çalışacağına da büyük ölçüde belirlendiği kurumlar yine yükseköğretim kurumlarıdır. Yükseköğretim kurumları gelişen sektörlerin ihtiyaç duyduğu nitelikte ve sayıda insanlar yetiştirmek durumundadır. Çünkü, teknolojik gelişme devarını ve hızlı bir şekilde ilerlediğinde, teknolojinin yoğun şekilde eğitimi düzenlenmesini zorunlu hale getirmektedir. İhtiyaç duyulan nitelikte işgücünün istenilen zamanda kullanıma hazır hale getirilememesi verimliliği olumsuz yönde etkilemektedir.²¹ Belirli bir bölgede yükseköğretim kurumlarının kurulması ve geliştirilmesi sektörel yapının da değişimine yol açabilmektedir. Çünkü yükseköğretim kurumlarının kurulması ile birlikte bölgede yeni sektörler ortaya çıkabilir ya da gelişmiş ve geleneksel hale gelmiş bazı sektörler kapanmak zorunda kalabilir. Bunun yanı sıra az gelişmiş bölgelerdeki yükseköğretim kurumları ile önceden var olan sektörler ve yeni kurulan sektörler arasında yeterli koordinasyon kurulabilirse, yükseköğretim kurumları bölge gelişiminde sürükleyici sektör sıfatını alabilirler.²²

²⁰ Mesut ALBENİ, "Yükseköğretim Kurumlarının Gelişmekte Olan...", ss.138-139.

²¹ Yüksel KAVAK, a.g.e., ss. 18-30.

²² L. Işıl ÜNAL, "Ürnlüyle Yükseköğretim Sorunu". *Verimlilik Dergisi*, Milli Produktivite Merkezi Yayını, Ankara, 1994, s. 55- 59

II. BOLVADİN M.Y.O 'NUN BOLVADİN 'E KATKILARI

A) BOLVADİN HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Afyon-Konya karayolundan 13 km içeride, il merkezine 61 km uzaklıkta, Antik Kral Yolu üzerinde ve Eber Gölü kenarında kurulmuş, Afyon'un merkez ilçeden sonra en büyük ilçelerindedir. Yüzölçümü 926 km²'dir. 1924 yılında ilçe olmuştur. Tarım, ticaret, giyim ve toprak sanayi üzerinde gelişmiştir. İlçede ekonomik hayat, tarım, ticaret ve sanayiye bağlıdır. Halkın geçim kaynağındaki ana unsur tarım ve hayvancılıktır. İlçemizin kendi adını taşıyan ovasında buğday, arpa, mısır, buğul, şulye, çuğul mercimek, fiğ, şekerpancarı, haşhaş, çuğçeği yetiştirilmektedir. Elma, armut, kayısı, çirine, kiraz gibi meyveler de üretilmektedir. "Eber Gölü Kaplıcaları" Afyon'a 30 km uzaklıkta ki Bolvadin Belediyesi sınırları içinde işletilmektedir. Türkiye'de tek olan Amlooid Fabrikası ilçeye hareketlilik kazandırmıştır. Bu gelişmelerden de anlaşılacağı üzere Bolvadin hızlı bir gelişme göstermektedir. İlçe turistik ve tarihî eserler yönünden oldukça zengindir. Eber Gölü, Heybeli kaplıcası, Horan parkı gezi ve dinlenme yerleridir.²³

B) BOLVADİN M.Y.O'NUN BOLVADİN İLÇESİNE SOSYO - EKONOMİK ETKİLERİ

Üniversitelerin önemli görevlerinden bir tanesini sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan gelişmeye katkıda bulunmak ve toplumsal değişimi sağlamaktır. Sosyo-ekonomik etkiler, bir kurumun bir bölgede var olduğu dönemlerle, olmadığı dönemler arasında bulunan aktiviteler arasındaki farklılık olarak tanımlanabilir. Buna göre özellikle Bolvadin M.Y.O.'nun sosyo-ekonomik hayatına sağladığı etkilerin düşünülmesi gerekir. Önemli olan Bolvadin M.Y.O.'nun Bolvadin'in kalkınmasının önemli bir aracı olarak kullanılabilmesidir. Kamu kaynaklarının yüksekokula yönelmesi durumunda, bu kaynakların etkin kullanımı sağlanabilecek ve eğitimli bir toplumun önemli adımları atılabilecektir. Çünkü üniversiteler bulunduğu mekânı insan kaynakları, teknolojik altyapı ve zihinsel farklılaşma gibi yollarla kalkınmaya hazır hale

²³ www.afyonhalki.net.tr 10 Mayıs 2003.

getirmektedir. Az gelişmiş şehirlerde bulunan yükseköğretim kurumlarının bu şehirlere gelir akımları olur. Bu akımlara örnek olarak kurumların yatırım harcamaları, istihdam harcamaları, öğrenciler ve onları ziyaret eden misafirlerinin harcamaları vb. verilebilir. Bu ve benzeri harcamalarla o şehirdeki insanların gelirlerinde artışlar yaşanır. Bolvadin’de de bu artışların yaşanacağı açıktır.

Üniversitelerin buldukları şehirdeki insan kaynaklarına yapacağı katkılara bakıldığında ve Bolvadin M.Y.O. örneği üzerinden değerlendirilme yapıldığında, yüksekokul aracılığıyla şehirdeki yükseköğrenimli insan sayısı artacaktır. Dolayısıyla daha fazla eğitim alan bu insanlar, kişisel olarak parasal ve parasal olmayan birçok kaynaklarda bulunabileceklerdir. Bunun yanında kişisel olmayan kaynaklarda söz konusudur. Şehirde genel eğitim düzeyinin yükselmesi ile birlikte sosyal, kültürel ve ekonomik gelişim sağlanabilecektir. Yine Bolvadin M.Y.O.’nun Bolvadin’e etkilerinin neler olabileceği konusunda, istihdam konusu da unutulmamalıdır. Öncelikle yüksekokulda çalışan personel doğrudan istihdam artışına neden olur. Ayrıca yüksekokulda öğrenim gören öğrencilerin mezun olduktan sonra Bolvadin’de kaldığı düşünülerek oluşturacakları istihdam artışları dolaylı olarak istihdam artışını sağlar. Bu durum Bolvadin’de bulunan birçok işletme ve sektörlerde sağlanabilecek pozitif bir durumdur. Her bölgede ve şehirde olduğu gibi Bolvadin’de bulunan Bolvadin M.Y.O. tarafından yapılacak seminer, konferans, panel, bilimsel yarışma, dayanışma vb. gibi faaliyetler ve bu faaliyetler sonucu yenilik ve girişimcilik kültürünün oluşması, Bolvadin’de bulunan işletmelerin yeni teknolojileri kullanabilmesi yolunda olur mu bir ortamın oluşmasını sağlayabileceklerdir.

Bolvadin M.Y.O. tahakkuk servisinden alınan Mayıs 2003 verilerine göre Bolvadin ekonomisine sağlanacak katkılar anlamında personel giderleri kalemi toplam aylık 56.275.400.000 TL ve yıllık ortalama 500 milyardır.²⁴

²⁴ Bu tutarla Afyon Kocatepe Üniversitesi Bolvadin Meslek Yüksekokulu Tahakkuk Servisinden alınan verilerle göre değerlerdir inmiştir.

C) BOLVADİN M.Y.O. ÖĞRENCİLERİNE DÜZENLENEN ANKET ÇALIŞMASI ve SONUÇLARI

Türkiye son yıllarda sosyo-ekonomik açıdan büyük bir değişim geçirmektedir. Bu çalışma, Türkiye’de yükseköğretim sistemi genel kapsamı içerisinde, A.K.Ü. Bolvadin M.Y.O’nun Bolvadin ilçesinin sosyal ve ekonomik yapısında ortaya çıkaracağı değişiklikleri ve katkıları tespit etmeyi amaçlayan ve elde edilen bulgular sonucunda çözüm önerileri aramayı hedefleyen bir çalışmadır. Anket çalışması Bolvadin M.Y.O.’da öğrenim gören 2039 öğrenciden 480 öğrenciye yapılmış, örneklem seçiminde orantılı olmayan kota örneklemesine başvurulmuş; Teknik ve Mesleki Eğitim Programları her sınıfından 1. ve 2. sınıfların toplam sayısı 50’ar kişisi tesadüfi olarak seçilmiştir ve uygulanmıştır. Elde edilen bulgular (2013 yılı Nisan ayında) tekniğin ve çapraz tablolar için incelenmiştir. Değerlendirme anket çalışmasında sorulan soruların sırasına göre yapılmıştır.

Öğrencilerin, yüksekokulda öğrenime başlamadan önce ikamet etmekte olduğu şehirlere bakıldığında; öğrencilerin % 17’si Bolvadin, % 21’i İstanbul, % 10’u İzmir’den, kalan % 52’lik kısmı ise diğer şehirlerden gelmektedir. Öğrencilerin ailelerinin aylık gelir durumları aşağıdaki tabloda ayrıntılı incelenmiştir.

Tablo 1: Öğrencilerin Ailelerinin Gelir Durumları

Aylık Geliri	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
250 milyon altı	52	10,4	10,6	10,6
250-499 milyon	211	42,2	43,1	53,8
500-999 milyon	159	31,8	32,5	46,3
1.000-1.499 milyon	34	6,8	7,0	9,3
1.500-1.999 milyon	16	3,2	3,3	4,6
2 milyar üstü	17	3,4	3,5	4,6
Ara Toplam	489	97,8	100,0	100,0
Cevapsız	11	2,2	-	-
Genel Toplam	500	100,0		

Öğrencilerin büyük bir kısmı (% 95) üniversite öğrenimini tamamladıktan sonra Bolvadin’de kalmayı tercih etmektedir.

Bolvadin’de kalmama nedenleri arasında en yüksek payı Bolvadin’de kişisel gelişim ve iş imkanlarının kısıtlılığı hususu almıştır. Bununla birlikte genelde öğrencilerin İstanbul ve diğer büyük şehirlerden gelmeleri, karşılaştırma yapıldığında Bolvadin’in küçük ve sıkıcı bir yer olduğu kanısını uyandırmıştır. Bolvadin’de kalmayı düşünen öğrenci kesimi (% 5) imkanlar dahilinde Bolvadin’de kalınabileceğini düşünmektedir. Öğrencilerin Bolvadin’in ekonomik hayatına en belirgin etkisi yapmış oldukları harcamalarla belirlenebilir. Öğrencilerin Bolvadin’de bir ay içerisindeki ortalama harcamaları aşağıdaki gibidir.

Tablo : 2 Öğrencilerin Bir Ay İçerisinde Yaptıkları

Ortalama Harcamalar	Ortalama Frekans	Ortalama Harcamalar	Ortalama Geçerli Yüzde	Ortalama Toplam Yüzde
100 milyon altı	52	10,4	10,5	10,5
100-150 milyon	182	36,4	36,7	47,2
151-200 milyon	118	23,6	23,8	71,0
201-250 milyon	72	14,4	14,5	85,5
251-300 milyon	37	7,4	7,5	92,9
301 milyon üstü	35	7,0	7,1	100,0
Ara Toplam	496	99,2	100,0	
Çevresel	4	0,8		
Genel Toplam	500	100,0		

A.K.Ü. Bolvadin M.Y.O. öğrencilerinin bir ay içerisinde Bolvadin’de ekonomik anlamdaki katkısı, yukarıdaki tabloya göre 365.675.000.000 TL. olarak hesaplanmıştır. Öğrencilerin ortalama 9 ay Bolvadin’de kaldıkları düşünüldüğünde ise Bolvadin ekonomisine yıllık yaklaşık 3,3 trilyon (3.291.075.000.000 TL.) katkı sağlanmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında Bolvadin M.Y.O. tahakkuk servisinden alınan Mayıs 2003 verilerine göre personel giderleri kaleminden Bolvadin ekonomisine yıllık katkı ise 500.000.000.000 T.L.’dir. Bu sonuçlardan hareketle A.K.Ü. Bolvadin M.Y.O. personeli ve öğrencilerin ilçe ekonomisine toplam katkısı yıllık tahmini 3,8 trilyon TL. olarak hesaplanmıştır. Bu tutar Bolvadin ekonomisine giren harcamalardır. 2000 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre, Bolvadin ilçe nüfusunun 54,10% olduğu sonucundan hareketle;

yüksekokul aracılığıyla Bolvadin ilçesinde yıllık kişi başına düşen gelir artışı yaklaşık $(3.800.000.000.000 / 54.100) = 70.240.295$ T.L. olarak hesaplanabilir.

Öğrencilerin büyük bir kısmı pahalı olmasına rağmen, rahatlık ve ders çalışabilme gibi avantajları nedeniyle kiralık evleri tercih etmektedirler. Evde kalmanın önemli sebebi olarak, sosyal yaşamın, gezilecek ve eğlenilebilecek mekanların sınırlı olması göze çarpmaktadır. Konut yetersizliği ve bundan kaynaklanan ev kiralalarının yüksekliği, konut sahiplerinin gelirlerinde önemli artışlara neden olmuştur. Öğrencilerin genel anlamda okuma alışkanlıklarının ölçümündeki sonuçlar, göre Bolvadin M.Y.C. öğrencilerinin önemli bir kısmının genel anlamda okuma alışkanlıklarını sürdürmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumu ortalama standartlara getirilmesi için motive edici girişimlerde bulunması önemli önceliklerdendir. Öğrencilerin çalışmak istedikleri alanların başında özel sektör gelmektedir. Bu durum aşağıdaki tabloda daha net görülmektedir.

Table : 3- Öğrencilerin Öğrenimini Tamamladıktan

Sonra Çalışmayı Düşündükleri İş Alanları				
Çalışılmayan İş Alanları	Frekans	Oran (%)	Geçerli	Toplam
Alan			Yüzde	Yüzde
Devlet Dairesi	139	27,8	28,1	28,1
Özel Sektör	235	47,0	51,6	79,7
Serbest	59	11,8	11,9	31,7
Diğer	30	6,0	6,1	17,8
Ara Toplam	494	98,6	100,0	
Cevapsız	6	1,2		
Genel Toplam	500	100,0		

Öğrencilerin çoğunun, yüksekokulda sosyal ve kültürel etkinlikleri yeterli bulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yüksekokulda verilen eğitimin kalitesinin diğer üniversitelerle farkının olmadığı ve eğitimin yeterli olduğu konusunda görüşler ağırlıktadır. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu yüksekokulun fiziki imkanlarını sosyal ve kültürel etkinliklere yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanında imkanların etkinlik ve organizasyonlarda daha verimli kullanılması durumunda ve Bolvadin'de bulunan kurum ve kuruluşların

yardımlarının sağlanması ile çalışmaların daha etkin hale getirilmesi sağlanabilir. Bu konu ile alakalı olarak, Bolvadin'deki yöneticiler ve yükseköğretim ile ilişki içerisinde bulunan işletmecilerle zaman zaman yapılan söyleşilerde, halkın ilerleyen zamanlarda yapılacak çalışmalarda görev alabilecekleri belirtilmiştir. Bolvadin'in kentsel sorunlarının en önemlileri sosyal ve kültürel etkinliklerin yetersizliği, altyapı yatırımlarının yetersizliği, ürün çeşidinin ve alışveriş imkanlarının kısıtlılığı, konut yetersizliği şeklinde sıralanabilmektedir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu yükseköğretimde aldıkları eğitimin mesleki gelişimleri açısından yeterli olduğunu, fakat teknolojik imkanları tam kullanamadıklarından hoşnut olmadıklarını belirtmişlerdir. Yine öğrencilerin aldıkları eğitimle sosyal hareketlilik veya bir anlamda sosyal ve ekonomik gruplar arasındaki geçişin sağlanmasında kuramsal bir tutum benimsedikleri, öğrencilerin gelecekteki eğilim ve planlarında bu belirsizliğin Türkiye'nin mevcut ekonomik yapısındaki düzensizliğin, öğrencilerin düşünceleri üzerindeki yansımalarından kaynaklandığı sonucuna ulaşılabilir.

III. SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde eğitim ekonomisi açısından yaklaşımlar ağırlık kazanmıştır. Fiziki sermaye kadar insanla birlikte düşünülen beşeri sermayenin kalkınmadaki rolü, eğitim ve iktisat ilişkilerini bir başka ifade ile eğitimin ekonomik kalkınmaya etkisi de uluslararası planda tartışılmaktadır. Eğitim kurumlarının yer seçimlerinde eğitimde teknolojisine kadar birçok faktörü göz önüne alan yöresel kalkınma ile iç içe bulunmaktadır. Bu bağlamda; eğitim ve istihdam ilişkileri iyi düzenlenmediği takdirde, az gelişmiş yörelerde açılacak yükseköğretim kuruluşlarından mezun olacak kişilerin bir üretim faktörü olarak gelişmiş yöreye kaçışını engellenemez. Bu bakımdan, eğitim sektörü ile istihdam şartları arasında özellikle eğitim sektörünün az gelişmiş yörelerin kalkınmadaki yeri açısından çok yakın bir bağ bulunmaktadır. Türkiye'de gelişmekte olan bölgelerde veya illerde kurulan yükseköğretim kurumlarıdır bu anlamda yerleri sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmeye ve kalkınmasına yöresel çalışmalar, yükseköğretim kurumlarının ana hedefi haline gelmiştir. Bu yüzden gelişmekte olan bölgelerdeki yükseköğretim kurumlarından beklenenler sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmeye ağırlık verir. Bölgesel

kalkınmanın sağlanması yolunda, üniversitelerin ilk etkileri, statik olarak öğrenci ve personel ile sağlanacak yeni para kaynakları oluşmasıdır. Daha sonra zamanla dinamik olarak, bilinçlenme, kültür farklılığı, girişimcilik vb. pozitif yönlendirmeler ortaya çıkacaktır. Bu bağlamda Bolvadin M.Y.O. merkezi Afyon'da bulunan Afyon Kocatepe Üniversitesi'nin alt birimi olarak üniversitenin genel stratejisine uygun şekilde hareket etmeli, Bolvadin'de sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmeyi sağlayan bir kurum olmalıdır.

KAYNAKÇALAR

- AÇMA Bülent, *Gelişmiş Ülkelerin Az Gelişmiş Bölgelerini Geliştirmeyi Amaçlayan Politikaların İncelenmesi ve Genel Örneği*, İktisadi Ticaret Bakanlığı, Yayın No:1991-7, İstanbul, 1991.
- ALPENÜ Mesut, "Yüks. köçür. Kurumlarının Gelişmekte Olan Bölgeler Üzerindeki Etkisi", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (Haziran 2001), Sayı: 5, Kütahya, 2001.
- ARIKAN Necati, "Bölgesel Kalkınmada Yatırımların Yönlendirilmesi ve Teşviki", *Fırat Havzasının Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Kalkınması Sempozyumu*, Elazığ, (7-9 Nisan 1998). Elazığ, 1998.
- ATİK Hayriye, "Üniversitelerin Yerel Ekonomiye Katkıları:Teori ve Erciyes Üniversitesi Üzerine Bir Uygulama", *Erciyes Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı: 15, Kayseri 1999.
- BALOĞLU Zekâi, *Türkçe de Eğitim*, Tuzladı Yay. Temmuz, 1990.
- BAŞKAYA Fikret, *Kalkınma İktisadının Gelişimi ve Düşüşü*, 1. Baskı, İmge Kit.Yayı. Ankara, 1994.
- DÜĞER İ. Hakkı, *Makro İktisat Teori ve Politika*, Kütahya, 1993.
- DÜLGEROĞLU Ernar, *Kalkınma Ekonomisi*, Uludağ Üniversitesi Yay. No:14, Bursa, 1991.
- ERKAL Mustafa İ., *Fölgel Acısının Az Gelişmişlik*, Boğaziçi Yay., No:56, İstanbul, 1982.
- ERSUNGUR Mustafa, "İktisadi Kalkınma ve Teknoloji" *Atatürk Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, C 10, Sayı:3-4, Eziirun, 1994.
- GRANAHAN D. J.Mc., *Kalkınmanın Tanımı* (Çev: Feki Kuşçu), T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı, Yay., No: 1362, Ankara, 1974.

KAVAK Yüksel, *Kalkınmada Öncelikli Yörelerdeki Yükseköğretim Kurumlarının Çevreye Dönük Faaliyetleri*, TOBB Yay., Ankara, 1990.

KINACILAR Meral, “Bölgesel Kalkınma Projesi Başlatılmalı” , *Dünya Gazetesi*, 8 Şubat 2001.

ÖZGÜVEN Ali, *İktisadi Büyüme, İktisadi Kalkınma, Sosyal Kalkınma, Planlama ve Japon Kalkınması*, Filiz Kitabevi Yay., İstanbul, 1988.

SAVAŞ Vural F., *Kalkınma Ekonomisi*, İ.T.İ.A. Nihad Sayar Yayın ve Yardım Vakfı Yay. No:315/547, İstanbul, 1979.

SEYİDOĞLU Halil, *Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük*, Güzem Yay., Ankara, 1992.

ÜNAL L. Işıl, “Türkiye’de Yükseköğretim Sorunu”, *Verimlilik Dergisi* Milli Prodüktivite Merkezi Yayını, Ankara, 1994.

ÜSTÜNEL Besim, “Ekonomik Kalkınmada Verimlilik, Verim ve Öncelik” *Kalkınma Stratejisi ve Verimlilik Simpozyumu* Milli Prodüktivite Merkezi Yay., No: 189, Ankara, 1975.

www.afyonhaber.com 10 Mayıs 2003.

EVALUATION

VALUTAZIONE

EVALUATION

EVALUACIÓN

EVALUATION